

BENEFICYJUM (87) *sb n*

Oba e jasne.

sg indecl beneficyjum (25). ◇ *pl N* beneficyjå (5); -å (4), -(a) (1). ◇ *G* beneficyj (25), beneficyjå (1), beneficyjum (1); beneficyj : beneficyjå : beneficyjum *KrowObr* (1 : 1 : -), *SkarŻyw* (1 : - : 1). ◇ *A* beneficyjå (22). ◇ *I* beneficyjami (4). ◇ *L* beneficyjåch (4); -åch *SarnStat* (2), -ach (1) *BielKron*, -(a)ch (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w.

praw. Majętność ziemska, nieruchomość itp. związana z urzędem duchownym w Kościele katolickim; dochód i świadczenia z takiej majątności; sam urząd (godność, stanowisko, tytuł) duchowny, z którym nadanie takie było związane; sacerdotium Mymer¹, Mącz, Cn; reditus sacerdotalis vel ecclesiasticus Cn [beneficium Lac sr] (87) : Mymer¹ 9v; FalZioł V 53; ComCrac 20; Kiedybyście thego nietzynili/ tedybyście nietylko przyięgę złamali/ álebyście też y Málfkary/ y Lárwy/ á nákoniec Beneficya/ ktore wy zowiecie/ dobre mienie vtrócili. KrowObr 132, 197v; BielKron 186v, 187v, 216v; GórnDworz Sv; WujJud 13v; Są w kroleństwie nášem/ y w inżyich kráinách kniemu przyłączonych/ bárzo hoyne beneficia/ ktore Biskupstwami zowiemy. ModrzBaz 138v, 121v, 122 [3 r.], 131v [2 r.], 132v, 133 (17); z tych ludzi ktorzy fię v dworu tylko wychowali/ y ktorzy zá beneficyami biegáią/ y ná zgubę fię duż ludzkich/ przy ktorych nie miefzkáią/ kwápią: co dobrego na kościół wyniść może SkarŻyw 511, 574 [2 r.]; ActReg 16; Tám Gámrát zarázem opowiedział fie/ że to beneficium/ iego iest podawania/ áni żadného ná nim chce ciérpieć/ ieno kogo ón na nie władzi KochAp 7, 6, 7; SarnStat 173, 175, 178, 191, 192 (11); VotSzl D, Dv [2 r.].

W charakterystycznych połączeniach: frymarczenie beneficyjami, beneficyjum fundować, kupować, łapać, nastąpić na beneficyjum, beneficyjum odjąć, postąpić z beneficyj, beneficyjum sprzedać, przyjąć (3), przysądzać, szacować (2), szacunek, świętokupstwo beneficyj, uprosić (2), utracić, utracenie beneficyj, wakuje beneficyjum, zachowanie beneficyj (2), zbyć beneficyjum [w funkcji G].

Zwroty: »da(wa)ć, dawane, podawanie beneficyjum« (16): MetrKor 31/620v; ComCrac 21; Ípolne wÍprawiedliwienie nie bywa przed iednym Sędziem/ zwłálczáz w Íprawách Duchownych/ o Wiárę/ o Dzięfyćiny/ o podawania Beneficyy GroicPorz t4; RejFig Ddv; Ale byłci ten czás/ kiedy [...] te beneficia ludziom vczonym dawano/ dla obchodzenia powinności. ModrzBaz 133v, 133, 139 [2 r.]; SarnStat 115 [2 r.], 173, 179, 192 (8). Cf »beneficyjum kościelne«, »biskupstwo i beneficyjum«.

»beneficyjum dzierżeć, trzymać« (3): [ś. Maria z Egniej] Nierádziłá dwoygá Beneficyum trzymać. SkarŻyw 582 marg, 582; [Ustawiamy] áby wżyfcy tácy Kortyzani z Rzymu do Króleństwa nášého/ y do Beneficiy które dżierzą/ byli wyzwáni SarnStat 176.

»(po)brać, branie, wziąć beneficyjum« [szyk zmienny] (7): RejFig Ddv; UstPraw Bv; Cefarz rofkazał/ áby [...] Kápłani ktorzy fie po ożeniáli/ áby im iuż theraz beneficia pobrano á innym dano. BielKron 209, 201; Rzekł z gniewu ku Biskupowi/ [...] iam temu kłędzu ná on fwiáth pomogł/ á beneficium po nim ma wziąć kto inży? GórnDworz Sv; kázda olobá duchowna w Biskupstwie AlÍperfkim przy braniu ktoregokolwiek Beneficium przysięgáć ma SarnStat 1123, 923.

Zestawienia: »beneficyjum curatum« = związane z obowiązkami duszpasterskimi (2): kázdy Pręłat [...] y którękolwiek beneficium máiący/ bądź curatum, bądź nie curatum we wżyftkiéy Diocefiíey

BZ